

สำนักพัฒนาอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์

ผลผลิต : เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้กับเกษตรกรในพื้นที่ที่มีความเหมาะสม

กิจกรรมหลัก : โครงการพัฒนาอาหารสัตว์กระบือในพื้นที่ปรับโครงสร้างการผลิตปศุสัตว์ งบประมาณ 450,000 บาท

กิจกรรมรอง (กิจกรรมที่ได้รับงบประมาณ) : -

1. หลักการและเหตุผล :

ประเทศไทยมีกระบืออยู่ 1,029,924 ตัว เกษตรกรผู้เลี้ยง 205,664 ครัวเรือน (สถิติปศุสัตว์ ปี 2560) จึงจำเป็นต้องใช้พืชอาหารสัตว์ปริมาณมากในการเลี้ยงกระบือ อย่างไรก็ตาม พบว่าพื้นที่แปลงพืชอาหารสัตว์เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นมากขึ้น ทำให้แปลงพืชอาหารสัตว์ไม่เพียงพอต่อความต้องการสำหรับเลี้ยงสัตว์ จนเกิดปัญหาขาดแคลนพืชอาหารสัตว์ซึ่งเป็นอาหารหลักที่จำเป็นสำหรับกระบือ นอกจากนี้ยังมีการใช้อาหารข้นซึ่งวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิตมีราคาแพงทำให้ต้นทุนสูงขึ้นเป็นปัญหาที่สำคัญต่อการพัฒนาการเลี้ยงกระบือของประเทศไทย ซึ่งสำนักพัฒนาอาหารสัตว์ได้มีการพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนท่อนพันธุ์หญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 ซึ่งให้ผลผลิตสูงมีโปรตีนหยาบ 8-10 เปอร์เซ็นต์ เหมาะสมสำหรับปลูกในที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์สูงโดยเฉพาะในเขตชลประทานซึ่งมีการให้น้ำสม่ำเสมอเพียงพอตลอดทั้งปีจะให้ผลผลิตหญ้าสดถึง 80 ตันต่อไร่ต่อปี เหมาะสมสำหรับนำมาใช้เป็นอาหารหลัก เพื่อลดต้นทุนได้เป็นอย่างดี

2. วัตถุประสงค์:

2.1 เพื่อส่งเสริมการปลูกการจัดการด้านอาหารกระบือสำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงกระบือใน 32 จังหวัด

3. ผลผลิต (Output) ระดับกิจกรรม/โครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีแปลงพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี 10,000 ไร่

4. ผลลัพธ์ (Outcome) ระดับกิจกรรม/โครงการ

เกษตรกรผู้เลี้ยงกระบือสามารถใช้ประโยชน์จากแปลงพืชอาหารสัตว์ได้เพียงพอตลอดทั้งปี

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ(KPI)

5.1 เกษตรกร 10,000 ราย มีแปลงพืชอาหารสัตว์ใช้เลี้ยงกระบือ และมีการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ไว้ใช้เพียงพอตลอดทั้งปี

6. ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6.1 กอง/สำนัก

1. สำนักพัฒนาอาหารสัตว์ จัดทำแผนปฏิบัติงาน กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดในการดำเนินงานให้ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์/ศูนย์วิจัยและมาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวในสังกัด
2. จัดทำคำของบประมาณประจำปี ตามแผนการผลิต
3. จัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานในสังกัด
4. ติดตาม ควบคุม และรายงานผลการปฏิบัติงาน
5. สรุปผลการปฏิบัติงานประจำปี

6.2 หน่วยปฏิบัติ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด/สสอ./ศวอ./คณ.) ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์/ศูนย์วิจัยและมาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง

- 1) **พื้นที่ดำเนินการ** ดำเนินการในพื้นที่เหมาะสมในการเลี้ยงโคเนื้อ 32 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชัยนาท สุรินทร์ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ นครราชสีมา โยธธร อำนาจเจริญ ชัยภูมิ สกลนคร ร้อยเอ็ด นครพนม มหาสารคาม อุดรธานี ขอนแก่น กาฬสินธุ์ มุกดาหาร เลย บึงกาฬ หนองคาย หนองบัวลำภู เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน พะเยา นครสวรรค์ อุทัยธานี พิษณุโลก เพชรบูรณ์
- 2) **การสนับสนุนพันธุ์พืชอาหารสัตว์** ให้ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์/ศูนย์วิจัยและมาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้องจัดหาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่เหมาะสมกับพื้นที่(จัดส่งมอบให้เกษตรกรเฉพาะรายที่ได้มีการเตรียมดินเพื่อการเพาะปลูกไว้แล้ว)
- 3) **การจัดการและการใช้ประโยชน์** เกษตรกรจะ ได้รับคำแนะนำการใช้พืชอาหารสัตว์เลี้ยงโคกระบือให้มีผลผลิตและประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ พืชอาหารสัตว์ที่ได้รับการส่งเสริมให้ปลูกในโครงการฯ สามารถตัดใช้ประโยชน์ครั้งแรกหลังจากปลูกประมาณ 60 วัน จากนั้นตัดเกี่ยวหรือปล่อยสัตว์เข้าแทะเล็มได้ทุกๆ 30 - 45 วัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของดินและการให้น้ำ สำหรับพื้นที่ชลประทานสามารถผลิตพืชอาหารสัตว์ได้ตลอดปี ส่วนพื้นที่นอกเขตชลประทานอาจผลิตพืชอาหารสัตว์ได้ในช่วงฤดูฝน อย่างไรก็ตาม พันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่สนับสนุนเป็นพืชค้างปีสามารถใช้ประโยชน์ได้หลายปี เมื่อถึงฤดูฝนปีต่อไปก็สามารถใช้ประโยชน์เลี้ยงสัตว์ได้อีก

7. แผนภูมิความเชื่อมโยงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและขั้นตอนวิธีปฏิบัติงาน

